

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fieea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fôe bisericescã-politicã.

Insertiuni

Un sir garmond:
o datã 14 fil., a doua ôra
12 fil., a treia ôrã 10 fil.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 60 fil.

Tot ce privesce fôea,
sã se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blaș.

Anul X.

Blaș 26 Maiu 1900.

Numêrul 21.

A doua scrisóre a dlui Szabó Jenó.

Ilustrul președinte al comitetului magiarilor greco-catolici, ne-a trimis și a doua scrisóre, ca rêspons la reflexiunile „Unirii”. Și de data aceșta scrisóre a fost adresatã la p. u. Munkács, și a trebuit sã intrevinã o mânã strãinã, ca sã însemne vorba Erdély. Sermanã patria nãstrã! De când vreaú domniú sã te nimicéscã cu totul, dar totuși nu pot trãi fãrã tine!

Sperãm, cã discuția sã va încheia cu aceșta. La rëndul nostru vom fi fôrte scurți.

Dar se dãm cuvintul dlui Szabó:

Rêspons la reflexiunile mai noué ale „Unirii”.

Preaonorate Domnule Redactor!

Reflexiunile Preaonor. D.-Tale la rêsponsul meú publicat în Nrul 19 al „Unirii” se împãrtesc în doué pãrți: o parte obiectivã și alta personalã. În interesul calmității discuțiilor și a demnitãții cauzei sfinte, rêspond înainte de tôte la partea obiectivã a acestor reflexiuni.

Consimțesc, eu Preaonor. D.-Ta în aceea, cã analogia irlandesilor mutatis mutandis se pôte aplica și la greco-catolicii din Ungaria. Nu pôte avé deci nime nici o excepție, contra pãrții aceleia a greco-catolicilor ardeleni, — de alt cum în proporție neînsemnatã. — a cãrei limbã maternã este

cea magiarã, dar care totuși în privința naționalității se numesc românã.

La cea dintãiu privire se pare curios, cã cine va sã numere la o ast fel de naționalitate, a cãrei limbã nu e limba maternã a lui, dar acest eas pôte obveni, nu numai la singuratici, ci la comune și și la ținuturi întregi. Pôte obveni nu numai din cauza urei religioare și de sânge, care despãrțesc pe irlandesi de englesi în butul limbii materne comune, ci din nenumérate alte cauze, cari e de prisos a le înșira aici. În state libere, unde locuiesc diferite naționalități la olaltã, de comun limba maternã este criteriul naționalității. Aceșta înse e numai prae-sumptio iuris, de care ori care cetățea se pôte lãpêda, pentru cã naționalitatea e idee politicã și prin urmare principiul corect e, cã fie care are dreptul de a aparține acelei naționalități, de care îl légã sentimentul și convingerea politicã. Acest sentiment și aceșta convingere politicã nu se pôte erua pe cale statisticã și țemal pentru aceea sciința în tot locul a rezolvat cestia ast fel, cã în conspectele despre numérea poporului consecuent se omite rubrica „naționalitate”, și de comun din limba maternã se trag conclusiuni la naționalitate, cari înse în urma celor espuse nu pot avé pretenția de a si pe deplin fidedemne.

E clar deci, cã analogia irlandesilor fãrã pedecã sã pôte aplica la credincioșii gr. eat. ardeleni, a cãror numér dupã statistica oficiosã se arcã cam la 70.000 suflete, cari eu tôte cã limba maternã le e cea magiarã, — totuși se numesc pe sine români, nu numai în ce privesce religiunea, ci și

în ce le privesce naționalitatea lor. Se pôte aplica aceșta analogie cu atât mai mult, pentru cã dintre acești credincioși greco-cat. ardeleni nici un singur suflet nu s'a alăturat la mișcarea nãstrã.

Dar cu ce drept voesci Preaonor. D.-Ta a aplica analogia irlandesilor la credincioșii greco-cat., cari numere vre o 135.000 de suflete, cãrorã nu numai limba maternã le este cea magiarã, ci cari alăturându-se la mișcarea nãstrã, se profesézã expres de magiari?

Pe ce drept și cui bono?

Preaonor. D.-Ta rêspondi la aceșta: „pentru cã nu sînt magiari neași; strãmoșii lor aú fost ruteni și români, prin urmare ei sînt — renegați.” Preaonor. D.-Ta confunđi aici ideea rasei cu ideea naționalității, și aplici necorect espresiunea renegeat. Espresiunea de renegeat, se pôte aplica numai la indiviđi singuratici, cari de azi pe mâne își schimbã naționalitatea sau religiunea. Pe prusieni, de și strãbunii lor aú fost slavi, nu-i putem numi renegați. Bulgarii de azi netãgãduit sînt slavi, cu tôte cã strãmoșii lor își aú obirșia în aceea-și tulpinã cu magiarii. Ma dacã vom primi teoria Preaonor. D.-Tale și o vom aplica la români, vom vede, cã sângele latin a bunã samã e mai puțin de cât sângele elementelor dacice, tracice, slavice, grecesci, albanese, cumanice și magiare contopite. Dar pentru aceșta cine pôte nega romanitatea acestui popor, și cine va numi renegeat pe acest popor? În formarea fie cãrei rase, a fie cãruí popor asimilarea are importanță mai mare sau mai micã, și chiar și în cazul când s'ar puté dovedi, cã magiarii greco-cat. de azi aú

Feuilleton.

Întunecimile de sóre.

În 28 Maiu a. e. va fi întunecime de sóre. stã scris în cãlindar. Întunecimea începe la 1 ôrã și 12 minute, la 2 ôre 14 minute dispãre și cel din urmã petec de sóre, ér la 5 ôre 34 minute sórele începe sã se arete din noú și la 6 ôre 36 minute se vede ér întreg, firesce de vor binevoii și nori.

Am scris datele aceste dupã cum le-am gãsit în cãlindar, fãrã sã sciú, cum sînt socotite: în timpul zonei mijlocii, de carea ne ținem noi, ori a altei zone? Vorba aceea: *fines penes auctorem*; s'aú pe romãnesce: dacã nu se va nimeri punct de punct, treaba cãlindarului și a sóreului, amindoi sînt neamuri ér în cërta dintre neamuri sã nu te bagí.

Întunecimea se va vedé în America de Nord și Centralã, în jumétatea din Nord a oceanului Atlantic, în Nord-Vestul Africei, în Europa și în partea vesticã a Asiei, dar în pãrțile nãstre întunecimea va fi numai

parțialã. Am citat din cãlindar, pe barba lui. Dar pentru ce tot spun lucrul acesta? Pentru cã, de nu mé înșel, mai anul trecut cãlindarul ne-a fost spus întunecime de sóre, și când la adecã sórele nici nu a voit sã scie; ér în tómnã era sã fie o cãdere de stele admirabilã, dupã alții chiar avea sã se ciocnéscã pãmîntul cu o stea, și la urma urmelor nu s'a întimplat nici una nici alta. Probabil, cã dacã se întimpla a douã, nu mai vedeam pe cea dintãiu, dar cel puțin ne alegeam cu ceva.

Întunecimile de sóre sînt rari. Chiar tiner nu mai sum nici eú, dar întunecime de sóre nu am vëdút; pôte sã fi fost pe atunci când simțu-mi pentru fenomenele naturei purta încă nãdragi scurți. Acuma încă nu am noroc, sã fie întunecime totalã, și parțialã încă cine scie cum va fi, dacã peste tot va fi. Nu sciú cum se face, de întunecimile sînt tot prin Asia, Africa și Australia, și chiar dacã se apropie de Europa, de noi se feresc ca de foc? Avem noi mai multã lipsã de luminã ca alții, ori dórã aintem mai luminați de cât alții, în cât razele luminilor nãstre împrãștie pãnã și întunecimea, ce ar fi sã se punã pe sóre? Una din doué, ori nici una.

La întunecimile de sóre, luna se pune între pãmînt și sóre și îi opresce razele. Atãta înse nu-i de ajuns, cãci prea bine se pôte ca luna sã fie între pãmînt și sóre și totuși sã nu fie întunecime. Ce se mai recere darã? Se mai recere ca luna sã fie atât de aprópe de pãmînt, în cât umbra sã-i ajungã pãnã la el, și atunci încă numai în locurile acele va fi întunecime unde cade umbra airea, firesce în lipsã de nori, sórele va luci în splendórea lui întregã. Voiți sã sciți pentru ce în unele locuri e întunecime totalã, airea numai parțialã? Pentru aceea, cã umbra încă nu e pretutindenea pe o formã. În unele locuri nu ajunge nici o razã de sóre, în cât umbra e grósã sau deplinã și întunecimea totalã, airea ajung dar numai puține raze, și pãrțile acele din sóre, de unde vin razele aceste, se vëd, cele alalte nu, ast fel întunecimea e parțialã.

Se vede, cã noi în 28 a. l. e. vom ajunge în marginea umbrei, acolo unde umbra se subție, ca încetul pe încetul sã facã loc luminii. Luna trece pe deasupra capetelor nãstre mai înainte de a o ajunge sórele, în cât umbra cea grósã numitã și plinã, cade spre apus, și numai umbra mai subțire, așa numitã *penumbra* ne acopere.

ajuns în rasa magiară curat numai pe calea asimilării, acesta a bună samă din punct de vedere al științei ar fi o descoperire interesantă, dar faptul în sine nu l-ar schimba câtuși de puțin.

Să nu confundăm deci cestiunea originii etnice, nici cu cestiunea naționalității, nici cu a limbii materne. Cea dintâi poate interesa numai știința; pentru stat și pentru biserică numai naționalitatea, respective limba maternă poate avea importanță. Magiarii greco-cat. ce e drept pun pond și pe aceea, ca și înaintea forului științei să adevărească, că începând din epoca ducilor în toate timpurile au existat magiarii de ritul grecesc, dar această probare nu o luăm asupra-ne pentru aceea, că ea ar fi necesară fie din punct de vedere religios sau politic, ci numai pentru aceea, ca să ne răfuim cu obiecțiunea Preaonor. D.-Tale referitor la aceasta. Ori ce ar fi înse rezultatul scrutărilor: întreb pe ce drept poți pretinde Preaon. D.-Ta de la biserică, ca ea să imprime urmașilor târziu sigilul naționalității eventual părăsite a străbunilor etnici? Căci dăr biserică în rîndul prim cantă mîntuirea sufletelor și voesce și are chemarea de a satisface lipselor sufletesci a credincioșilor. Acestui scop sublim înse nu-l poate satisface, dacă împotriva disciplinei bisericii orientale, — care, pe cum se scie, își sevârșesce cultul în limba în de ajuns înțelesă de popor și practicabilă — l-ar sili pe vre un popor de rit oriental pentru afirmativii săi strămoși a se ruga și a cânta în ast fel de limbă, pe care acest popor nici nu o pricepe, nici nu o poate învăța.

Și cui bono vrea Preaonor. D.-Ta cu tot de adinsul a ne cualifica de ruteni pe basa religiunii noastre? Aceasta poate fi în interesul slavilor, dar nu a românilor. După convingerea mea chiar spre scopul apărării împotriva curentului slav în preponderanță schismatic, care tot așa de mult amenință

pe români, ca și pe magiarii împăcarea și tinerea la olaltă a acestor două rase e nelncunjurat de lipsă, și nici nu e imposibil. Pentru realizarea acestei păci nimeni nu ar fi mai chemat de cât biserica, și numai aceea e întrebare, că ore biserica catolică, sau cea acatolică să împlinescă misiunea aceasta? Interesul bisericii catolice, în tocmăi ca și interesul statului, pretinde cea dintâi. Și pe basa principiului „si vis pacem, para bellum“ chiar cestia liturgiei magiare ar pute forma punctul de mînecare a împăcării. Definițiunea singur corectă a ideii de naționalitate dezvoltată mai în sus, ne dă posibilitatea pentru împăcare. Ast fel cauza liturgiei magiare, care azi fără rost cauzează românilor atăta amărăciune, ar pute deveni mijlocul păcii naționale și religioase atât spre binele statului, cât și a bisericii catolice.

Atât referitor la partea obiectivă a articolului D.-Vostre. Ce privesce partea plină de personalității a Preaonor. D.-Tale față cu acestea ca ôspe învitat mă pun sub scutul dreptului de ôspe. Pe arhierul din Roma, care mi-a prezentat peregrinajul ca demonstrație împotriva liturgiei magiare, nu ar fi lucru cinstit, dar e și superfluu a-l numi, pentru că după articolul „Unirii“ reproduș în „Aradi Közlöny“ și apoi în numărul din 24 Martie a ziarului „Magyar Állam“, cred, că este peste ori ce îndoielă, că respectivul bărbat eclesiastic a stat sub impresiunea comentariilor ce a făcut presa de aici și din străinătate la articolul amintit al „Unirii“.

În numele comitetului nostru regnicolar în repetite rînduri am rugat presa magiară laică, ca să nu se ocupe cu mișcarea noastră de caracter curat religios, pentru că acesta numai strica ne poate cauzei. Protestez simplu în contra aceleia, că „Unirea“ tot ce numai se publică în foile magiare în contra românilor și în contra venerațiilor archiepiscopilor ai acelora, îmi impută mie de păcat.

Singur mai sus amintitul articol al „Unirii“, deja în de ajuns reparat din partea forurilor competente, a dat ansă la furtuna ce a isbucit în presa magiară în contra românilor și pentru a cărei contrabalansare eu, încă înainte de ce ași fi cunoscut textul verbal al articolului „Unirii“, în Nrul din 19 Martie a ziarului „Magyar Állam“, am făcut ce am putut face.

Cu distincă stimă

Budapesta 17 Maiu 1900.

Szabó Jenő m. p.

*

III. Ta greșesci, când asemeni pe pretinșii magiarii greco-catolici, cu bulgarii, români și cele alalte popore. E foarte adevărat, că nici unul din aceste popore nu se poate lăuda, că nēm de nēm lor au fost numai bulgarii, români ori alt ceva. Dar acesta nu o poate zice nici un popor despre sine. În fie care s'au asimilat prin un proces care a durat vécuri întregi, felurite alte nēmuri, cu cari au venit în contact. Procesul acesta înse decurge vreme îndelungată și asimilarea se face pe cale firească.

Dă-mi voe III. Dle să obiecționez, că nu ast fel s'a făcut magiarisarea rutenilor din Ungaria. Toți o scim acesta, de ce ași mai repeți-o eu? Să scie, cum acest popor, exploatat fără milă de toți și din toate părțile, a ajuns la sapă de lemn, și-a pierdut independența și caracterul național. Sînt cunoscute apoi sfortările feluritelor reuniuni de magiarisare, cari folosindu-se de această miserie, îi colonisază printre magiarii, îi bagă în școli magiare și fac cu un cuvînt tot ce pot, numai să-i contopescă în națiunea magiară. Și eu cred, că acesta nu-i asimilare, și că nici procesul acesta nu e firesc.

Dar luna numai pe încetul acopere sôrele, mai întâi îi acopere partea vestică sau despre apus, apoi înaintează tot mai de parte și mai de parte, până ce acopere rotogolul s'au discul întreg. A nume sôrele merge pe bolta cerescă de la răsărit spre apus, luna merge și ea de la răsărit spre apus, dar mai încet, în cât sôrele o ajunge. Firesce asta e numai la părere, cel puțin astronomii așa ne spun, că proprie nu sôrele și luna se mișcă de la răsărit spre apus, ci pămîntul se învîrte în jurul osiei sale de la apus spre răsărit, dar noi vedem contrarul. Êr că luna se mișcă mai încet, vine de acolo, că ea face o cale în jurul pămîntului de la apus spre răsărit, pe când sôrele nu. Voiți un exemplu? Sîntem pe o naie, și trecem cu celeritate pe lângă alte două năi, ce rămân în drépta; una vine în aceeași direcțiune contrară dar stă nemișcată. Trecem pe lângă prima și fiind că rămâne înapoi, ni se pare că merge în direcțiune contrară, êr a dōna, la aparință, se mișcă și ea în aceeași direcțiune, a nume vedem că se apropie de prima.

Umbra vine de la apus spre răsărit. Înainte vine penumbra, carea ajunge pe la noi și de aci mai de parte până în Asia, pe când umbra plină rămâne în Spania și părțile mai apusane. Am și cetit că astronomii din toate țările se gată să mērgă în Spania, ca să studieze interesantul fenomen. Sēracă Spanie! tot numai de întunecimi ai tu parte. Acum doi ani și s'a întunecat și puțintica glorie, ce și-a mai fost rēmas, acum

și se întunecă sôrele. Noroc că cel puțin întunecimea de sôre e trecătoare!

Fiind vorbă de Spania și de întunecime, îmi aduc a minte de o întâmplare comică, ce a avut loc în Madrid, sară într'o stradă mai laterală. Mareșalul Martinez Campos mergea acasă de la casină, în vestminte civile. La o cotitură de stradă un necunoscut i se isbește în față, apoi își continuă calea mai de parte. La Martinez Campos înse îi vine suspectă isbitura, își cērcă orologiul de aur, dar lea-l dacă ai de unde. Ce să facă? Alērgă după necunoscut, îl lea de gât și îi sbiēră în urechi, că de nu-i dă orologiul, îl sugrumă. Necunoscutul îi dă orologiul și o lea la fugă. Când colo ce să vești? Orologiul și-l află pe masă. Vē puteți închipui spaima lui! Ce să scie face? Cum se restituie orologiul stăpânului său? Voia să dee un anunț în ziare, pretinși înse îl opresc, să nu se facă de ris înaintea Madridului întreg. În urmă se hotăresce să încerdă descurcarea lucrului unui detectiv privat, căci nu-l lăsa consciința să țină averea altuia. Cum s'a sfârșit lucrul, nu sciu, poate nici nu s'a întâmplat, cel puțin nu tocmăi așa pe cum se spune, dar și ca anecdotă încă e bună. Veți întreba poate, ce legătură are întunecimea de sôre cu pățania lui Martinez Campos? De voiți, are legătură destul de aprôpe: darul de ași nita sau cum se mai zice une ori, de a fi distras, e o întunecime parțială de minte, adevă pe la marginea umbrei.

Am cetit descrieri de eclipse sau întunecimi de sôre și mi-ar plăcē să ved o întunecime totală în totă pompa ei funebră.

Spun că e grandiosă și pentru cei ce nu sciu despre ce e vorba, inspăimîntătoare. Numai cât de multe ori vine un învăliș de nori și îți răpescce partea cea mai interesantă a privelisei, când sôrele petec de petec își perde lumina, petec de petec se acopere cu vëlul negru al morții.

Își poate închipui fie cine trema astronomilor. Tinerii când pentru întâia dată se gată la o petrecere de vară cu joc nu pot fi mai îngrijați de mersul vremii ca astronomii înainte unei întunecimi de sôre. Vē închipuiți numai starea lor! De cele mai multe ori trebuie să facă călătorii lungi cât jumătatea pămîntului, une ori să străbată prin locuri nelocuite, espuși la fel de fel de oboseli și pericole ca la adevă cerul să se acopere de nori și să-i lase în desperare. Ca să nu se espună omul la o păcălălă de acesta, eu țin că e mai bine să rămână acasă. Să faci spese, să înduri oboseli și la urma urmelor să te mai faci și de ris, eu cred că nici unui astronom nu i se prea plătesce.

Deosebirea între eclipsele de lună și de sôre e, că luna în adevăr să întunecă, pe când sôrele luminează ca și mai înainte, de cât lumina nu îi poate ajunge la noi, bineînțeles în unele locuri de pe pămînt. De aci deosebirea, că întunecimea de lună e vizibilă de o dată și în toate locurile unde e noapte, pe când întunecimea de sôre numai în unele locuri și în aceste încă nu de o dată, ci după cum înaintează cōda de umbră a lunii, de la apus spre răsărit. Întunecimea de lună e totală, dacă luna dispăre în umbra pămîntului, parțială dacă numai cât atinge conul de

Dar nici chiar din faptul aderării la mișcarea pentru liturgia magiară, nu se prea pot zidi castele solide. Ne pare bine, că Ill. Ta recunoști, că din cele 70 mii suflete de gr. cat. ardeleni, cari nu știu românesce, — „nici un singur suflet nu s'a alăturat la mișcarea“ acesta. Și ne bucurăm cu atât mai mult, cu cât știm sigur, că s'au făcut încercări din partea anumitelor persoane oficiale pentru a-i indemnă și pe ei să ve trimită scrisori de aderență. Din fericire fără succes. De aci se poate conchide, cam cum se va fi lucrat și agitat printre rutenii gr. cat. lăsați în voea sortii și părăsiți de chiar conducătorii lor, de partea cea mai mare a preoțimei și chiar a unora dintre Episcopii lor, cari pentru ambițiuni personale, sînt nesimțitori de nenorocirile, cari se lasă peste credincioșii lor.

Ai dreptate Ill. Ta, când spui, că grija cea dintâi a bisericii e mântuirea sufletelor, dar chiar de aceea, nu mestecați politica în biserică, nu turburați credincioșii, și nu-i omorîți din cale a fără cu atîta dragoste, nu mai de dragul unei mari națiuni magiare! Sfortările acestea din cale a fără sînt acelea, cari fac pe toți Românii să privească cu neîncredere, și aprôpe cu dușmănie, tîtă lucrarea Dvostre. Și de Români nu vî dîră așa mult, se vor sci ei apêra în de ajuns contra curentului slav, de care spuneți că de o potrivă sînt amenințați și Românii, ca și Magarii.

umbră al pămîntului, în cît partea dinainte deja iese, cînd a început să între partea din urmă. În felul acesta nu se poate întimpla, ca în unele locuri să se vadă întunecime deplină, airea întunecime parțială, în alte locuri eră luna să se vadă întregă întregută, cum se întimplă la soare, și cum se va întimpla probabil în 28 a l. e.

Se impune întrebarea: pentru ce nu este întunecime de soare în fie care lună, dîră luna în fie care lună trece printre soare și pămînt? Răspunsul e simplu: luna nu în fie care lună trece prin linia dreptă, ce s'ar pute duce prin centrul soarelui și al pămîntului și chiar dac' ar trece, cu ocaziunea trecerii pôte e atît de de parte în cît umbra nu-i ajunge pînă la pămînt.

O altă întrebare mai grea de rezolvit: de unde știu astronomii, cînd se întâlnesc la un loc tôte condițiunile de lipsă la întunecime, și de unde o știu? De snte și miî de ani au observat mersul aparent al soarelui și mersul lunii în jurul pămîntului, în cît pot să-și calculeze înainte cu acurateță, ce pozițiune vor avé soarele și luna în cutare zi și la cutare oră, cît de lungă va fi umbra lunii și cît ore ajunge-va pînă la pămînt ori nu, și dac' va ajunge, pe ce puncte ale pămîntului va cîdê. Pentru cei neinițiați în de aceste, lucrul e destul de încurcat, mai ales dac' mai începi cu terminii astronomici, pentru astronomi de profesie înse, așa se spune, că sînt lucruri de tôte zilele, dîră zic ei întunecimile de lună și de soare și cei vechi le sciau calcula înainte.

Multe lucruri s'ar mai putea spune referitor la eclipse, dar despre un fenomen, despre care nici nu știm sigur, dac' l vom vedé sau nu, și atîta e încă prea destul.

Cît ce privesce partea a doua a scrisorii, constat, că Ill. Ta însuși recunoști, că „Unirea“ n'a scris nici o dată, că proiectatul său peregrinaj va fi o demonstrație contra peregrinajului Dvostre; și pentru aceea abtîm de a-ți mai cere, să ne numesci numele celui bărbat ecclesiastic, care ți-a spus aceste vorbe, basat pe comentariile false ale presei.

Și acum ași pute termina și eu cu cuvintele:

Pacea nu noi o conturbăm!

Cu distinsă stimă!

Blaș 23 Maiu n. 1900.

A. C. Domșa.
redactor responsabil.

Împăcarea Românilor din Bucovina. — Temerile noastre, referitoare la împăcarea Românilor din Bucovina cu baronul Bourguignon, par a fi întărite prin un pasaj ce l scotem din ziarul popular „Deșteptarea“.

Êtă pasajul din vorbă:

„Și noi dorim pacea în țară și desvoltarea liniștită a poporului nostru, nu înse o pace putredă și fără rost. E putredă pacea încheiată, pentru că îi lipsită de tîtă temeinicia. Aprôpe nimic hotărît și sigur nu ni-se dă, ci se încurcă lucrul cu „dac'“ și „dîră“ și cînd ne-om trezi, din puțin vom fi ajunși la nimica tîtă. Și e fără rost pacea acesta. Cît timp bar. Bourguignon va rămâne în Bucovina, nu pôte fi vorba de o pace nefățărită între el și Români. Încerderea dintre noi și el de mult a pierit, cîci așa i-au fost isprăvile. Prea s'a dat pe partea dușmanilor nostri și prea tare au pus aceștia mîna pe el, de cît să mai putem nădêjdi că își va schimba firea. Cu noi a trîit în mare dușmănie. Chiar „împăcarea“ făcută cu deputații dovedeste că baronul Bourguignon ni-a fost dușman. De alt fel n'ar fi trebuit să se împace, cîci nime nu încheie pace cu cel ce trăește în pace, ci o încheie cu dușmanul. Va să zică dl Bourguignon ne-a fost dușman mare și-și dă acum silință să ne domolêscă. În pactul încheiat cu deputații români conservatori, ne-a aruncat un os de ros. Nația a ingenunchiat și-și ascute dinții, ca să guste din binecuvîntările păcii. Noi înse vedem cum se rotește biciul peste capetele celor ingenunchiați și tare ne temem, că cel ce ne-a asuprit pînă acum, ne va biciui de aici înainte. Dă Dîmne să fim proci mincinoși; dar adevêr-adevêr vî zicem, că în scurtă vreme vom dovedi, că dușmăniile de mai înainte n'au încetat nici cu un fir de pîr.“

Ceea ce dă o strălucire și mai vină acestei împăcări e împrejurarea, că furia dlui guvernator s'a pornit de astă dată împotriva celei alalte foi din Bucovina. „Deșteptarea“ de Duminecă a fost confiscată și a trebuit să apară ediția a doua.

Nu va fi de bună samă cea de pe urmă! Bunătatea celor din fruntea țerii e nespuse.

„România Jună“ de azi publică o scrisoare din Bucovina, în care se spune, că de și pacea e încheiată, sistemul de prigonire contra Românilor continuă mai cinic și mai pronunțat, ca ori cînd. Limba română a fost adecă eliminată din școla din Mihalcea și

în locu-i a fost introdusă cea rutenă. Acesta e a 19 școlă care să rutenisêză în ultimii ani tot în detrimentul populațiunii române.

Și deputații Bucovineni se împacă . . .

Fondul lui Iancu. — Tabla regescă din Cluș revisuind sentința tribunalului din Alba-Iulia, în afacerea colectei pentru ridicarea unui monument lui Iancu, a adus sentința, ca din banii adunați să se confisce numai suma, ce s'a adunat după ordinațiunea ministrului contra colectelor. Guvernul, impacient cum e, n'a mai așteptat să audă și hotărîrea forului suprem, ci a ordonat confiscarea banilor. Ast fel deci libelul de depunere, aflător în posesiunea Asociațiunii, a trebuit să fie predat poliției din Sibiu care l'a înaintat guvernului. Nu se scie ce va urma după această volnicie nouă. Și cazul acesta simțomatic vorbesc destul de limpede despre dragostea cea mare cu care sîntem tractați.

Revistă politică.

Afaceri interne. Aprôpe nenumêratele casuri de incompatibilitate, ce se ridică zilnic contra diferiților membrii ai parlamentului magiar, începe a pune pe gînduri, pe toți aceia, cari se interesează de mersul afacerilor publice. Casurile acestea au contribuit și mai mult ca pînă aci, să scadă vaza și autoritatea parlamentului. Și mereu se aud voci prin presa magiară, cari cer ministrului Széll, să disolve parlamentul, și se escrie alegeri nouê. Mult ne temem înse, că nici după viitorele alegeri, parlamentul nu va fi cu mult mai splendid ca acum. Pînă dănuiesce acest sistem, ori ce primenelă, e fără folos.

De aprôpe două săptămîni o deputație de bosnieci, cer să fie primiți în audiență la Maestatea Sa. Causa, că nu li-s'a acordat audiență, o află unii în aceea, că bosniecii au venit la Maestatea Sa să se plîngă de unele și altele.

După ziarele din capitală deputația ar cere, ca Bosnia și Hertegovina, să fie incorporate Ungariei, și să li-se deie și lor parte în viața legislativă a Ungariei.

Transvaal. Răsboiul buro-anglez e pe sfîrșite. Armata angleză a copleșit cu numărul pe braviî burî, cari cu tîtă vitejia lor în sfîrșit, tot vor trebui să cedeze. Lord Roberts înaintêză tot mai iute. Zilele acestea a ajuns în Kroonstad, unde va petrece mai mult timp, și unde se va întări. Mai ales lucră acum anglezilor la linia ferată de la Bloemfontein, care a fost aprôpe ruinată de burî. De alt cum cam așa sînt tôte liniile ferate, podurile, cu un cuvînt tôte mijlocele de comunicație. Roberts încă nu e deplin liniscit în noul său centru de operațiunî. Grija de căpetenie o pune în aceea, să zădărnicescă retragerea burilor spre răsărit. Și asta pentru că să teme mult, să nu i se adune în spate și de aci să-l nelinicescă în continuu. Burii, cari vin din Natal, se retrag și ei spre răsărit, între munți, unde ocupă poziții forte tari și de unde au de gînd, să

incunjure pe Buller. Zilele acestea au zdrobit apröpe cu totul o trupă de anglezii, carea făcea recunösceri.

Misiunea bură, care mai în urmă a vizitat pe Mac Kinley, — și-a pierdut și ea orii ce nădejde. Presidentul Statelor unite i-a declarat, că nu mai pöte face nici o încercare spre a întreveni în favorul păcii. A încercat o dată să fie ales ca arbitriu, dar Anglia l'a respins.

În chipul acesta Burii vor fi siliți să înceteze cât de curund războiul. După cum se vestesc înse, înainte de încetarea ostilităților, vor nimici minele de aur de la Johannesburg, ceea ce pentru anglezii va fi o pierdere colosală.

Instalarea noului canonic. —

(raport special.)

Duminecă în 20 crt. la örele 8^{3/4}, a. m. s'a făcut instalarea noului canonic mitropolitan Rsmul *Alexandru Uilăcan*. Actul instalării l-a îndeplinit I. P. S. Dn Mitropolit Victor cu obicinuita pompă.

Înainte de începerea stei liturgii Escelența Sa, îmbrăcat în mandie și camilafcă, asistat de ceremonierii *Micu și Ciura*, și încunjurat de Revsimii membrii ai Veneratului Capitlu, îmbrăcați cu toții în sfințele odăjdii, — a ocupat loc pe amvon. Noul canonic îmbrăcat și el în ornatele preoțesci, sta în fața Mitropolitului, în dreptul ușii împărătesci.

După ce s'au așezat fie care la locul destinat și în fața unui număr public, și a elevilor de la institutele de învățămînt, Mitropolitul rostesc următoarea cuvîntare

Preavenerat Capitlu Mitropolitan!

Dintre cele trei canonicate de fundațiune regiă, cari se adauseră Preaveneratului Capitlu al acestei biserici catedrale atunci când aceea fu înălțată la trépta de mitropolitană, unul este vacant din 25 Octobrie 1896 de când se mută de la noi canonicul referendariu de piă memoria Eliă când va Vlassa.

După dreptul cuvenit mitropolitului în sensul celor prescrise în punctul 14 al Constituțiilor Preaveneratului Capitlu Mitropolitan, în 6 Decembrie 1896 când am întrodus în demnitățile lor dobîndite prin promoțiune graduală pe venerații membrii ai Capitulu Bobian, de o dată am așezat în scaunul de referendariu după antaietatea proedriei cuvenitului, pe fostul până atunci canonic prebendat de fundațiune regiă, Revsimul în Christos Frate Iosif Hossu.

De öre ce înse cu acel prilej rămaseră încă neumplute alte două stule canonice de fundațiune Bobiană, devenite vacante înainte de 25 Octobrie 1896, așa propozițiunea ternarie pentru canonicatul prebendat, după drept și în faptă vacant, a trebuit să o aminăm până la deslegarea cauzei grave pe atunci pendente, carea s'a fost sulevat în privința promoțiunii graduale a canonicilor de fundațiune Bobiană, pe cum și în privința alegerii, respective a confirmațiunii preafnalte, în cazul când în Capitlu Bobian ar fi vacante de o dată două orii mai multe canonicate.

Pertractările, ce au decurs în aceste, privințe își află deslegarea dorită cu resoluțiunea preafnalță din 9 Octobrie 1898, prin

care fu încuvenințată promoțiunea canonicului teolog la gradul de canonic scholiarcha. fu confirmată alegerea canonicului cancelariu, și s'a luat spre sciință alegerea canonicului teolog.

Ast fel întregindu-se Veneratul Capitlu Bobian, sosise timpul că să Ne putem îngriji și de implementul canonicatului de fundațiune regiă, care mai în urmă devenise vacant.

După ce încă de mai înainte ascultasem în această privință părerea Preaveneratului Capitlu Mitropolitan, prezentată Nöuă din ședința capitulară de dtu 22 Novembre 1896. Nru 77. nu am întârziat a susterne cu dtu 10 Novembre 1898 Nru 5589 propozițiunea ternarie.

După ce s'a delăturat și îndoelile escate în privința modului, după care se întâmplă promoțiunea graduală a canonicilor de fundațiune regiă: Maestatea Sa Cesară și Apostolică Regescă Francisc Iosif I domnitorul nostru preafnalțat, după dreptul său de patronat suprem peste bisericile catedrale de sub coröna Ungariei, ca restauratorul acestei Venerande Mitropolii, și ca întemeiatorul canonicatelor de fundațiune regiă în Capitlu Mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș, cu resoluțiunea preafnalță de dtu Viena 17 Aprilie 1900, intimată cu rescriptul Escelenței Sale a Domnului Ministru Reg. Unguresc de Culte și instrucțiunea publică de dtu 27 Aprilie 1900 Nr 29336, s'a îndurat Frăției Tale Mult Onorate *Alexandru Uilăcan* viceprotopopului onorariu și profesorului de la gimnasiul superior arhiepiscopesc din Blaș, a-i conferi canonicatul din fundațiune regiă care devenise vacant. Ceea ce înțelegem mai lămurit de însuși preafnalțul decret collațional, care cetescă-se!

Aci ceremonierul *Alex. Ciura* cetesc diploma semnată de Maest. Sa și ministrul de culte, de dtu Viena 17 April 1900. După cetirea acesteia Mitropolitul continuă:

Aceste benigne litere regesci collaționali s'au prezentat, cetit și publicat în ședința capitulară din 17 Maiu 1900 Nr 66 și au fost primite cu devoțiune omagială, apoi același canonic denumit tot în ședința capitulară citată după prescriesele din § 3 Titlu I al Decretelor Sinodului Provincial de Alba Iulia și Făgăraș ținut în anul 1882, a făcut și mărturisirea credinței catolice, după formularul prescriis pentru Orientali, — de o dată la dorința espresă din partea Preaveneratului Capitlu Mitropolitan, mie mi s'a dat ocaziune plăcută, ca într'această s. zi de dumineca a V-a după SS. Pascei, a Samarienei, să întrodue cu solemnitatea îndatinată în gradul dobândit pe canonicul acum constituit, și așezându-l în locul ce i-se cuvine în chorul acestei sfințe biserici catedrale, să-l fac arătat, ca pe cel ce de aci în colo are să cuprindă trépta de demnitate ecclesiastică, conferită lui în sensul SS. Canöne.

Binevoiesce dară Frate în Christos Mult Onorate *Alexandre Uilăcan* viceprotopope onorariu și profesor gimnasial, a cuprinde stalul de canonic prebendat, care Ți l'a dăruit Maestatea Sa Sacratissimă ca unui bărbat destoinic, binemeritat de S. Biserică și de această Archidieceasă, și pentru aceste plăcut și înaintea Maestății Sale. — Ostenita-i douăzeci și șapte de ani pe cariera învățămîntului, și desceptând fil poporului i-ai întrodus întru cunoscința tainelor naturei, ca din perfecțiunile faptelor să se ridice la cu-

noscința făcătorului, „pentru că cele nedödute ale lui, de la zidirea lumii din făpture socotindu-se se ved, și vecinică puterea lui și dumnezeirea.“ (Romani I. 20.) Conducându-ți învățăceii prin împărățiile naturii i-ai apărat, ca să nu „mute mărirea lui Dumnezeu celui nesticător întru asemănarea chipului omului celui stricător, și al pasărilor și al celor cu câte patru picioare, și al celor ce să târăiesc“; (I. c. 23.) din contră vedënd și înțelegënd frumșeta naturii, cunoscënd armonia legilor ei, să admire înțelepciunea lui Dumnezeu și bunătatea provedinței divine; privind ceste de acum să se înalțe la dorința bunătăților celor ce vor se fie, — să se învețe a-și simți dependența întru töte de la atotputernicia Creatorului, ca cei ce înțeleg că „cerurile spun mărirea lui Dumnezeu, și facerea mânilor lui o vestescă tării“, și din tinerețe să se dedea a se purta cu frică și reverință filială cătră judecătorul cel drept, de a cărui mână isbänditoare nimenea nu pöte scăpa.

Cu drept cuvînt au socotit înțelepții că fără de stăruința această plină de îngrijire, de a cresce teneretul pe cum se cade, deserte sînt töte legile, nu sînt de ajuns decretule, și fără de folos sînt învățaturile: acestora ai urmat implinindu-Ți deregătoria de profesor, învățătorei ai adaus postulatale educațiunii, că pe cari avuseși de ai învăța, să-i poți arăta creștini luminați și următori de fapte bune, cari să „se închine lui Dumnezeu cu spiritul și cu adevărul“ S. Ioan IV. 24.

Pe lângă incumbențele instituțiunii teneretului, nu te-ai subtras nici de la osteneța unor părți ale administrațiunii ecclesiastice, carea de aci în colo are să-Ți fie ocupațiunea de căpetenie: dedat cu stăruința încordată în trebile chiemării, laudele Domnului în cor le vei înversta cu referade în Consistor, și părțile deregătoriei speciale în Capitlu le vei sci mereu ale concorda cu obligamintele private ale statului Frăției Tale Reverendissime spre cari lucruri deapurare să afl dar și ajutor de sus întru lungime de zile!

Și acum Preavenerat Capitlu Mitropolitan! este cu dreptate să ne bucurăm în Domnul, Frățiile Vöstre pentru că vedeți Capitlu întregit deplin, și ați căștigat soț nou al ostenețelor, — érá Noi pentru că Ni s'a adaus numărul acelora, cari după chiemare au să Ne ajute cu simțul luminat și bogat de esperință întru guberniul năii bisericii.

Să și cade în anul acesta iubilar de două sute de ani de la S. Unire cu S. Scaun Apostolic al Romei, că biserica această Mitropolitană să se presinte deplină în membrii Capitulu ei, ca să se învrednicescă a prăsnui cu deplină demnitate o sərbătore de așa piă reminiscență. Și până atunci binevoii Venerațiilor membrii ai acestui Capitlu Mitropolitan a primi din partea sfinței biserici recunoscința detorită pentru partea aceea de osteneță mai multă, carea erați până aci siliți a o purta în locul confratelui, pe care numai azi l'ați putut dobândi. Sciți că „fie care va lua plata sa după osteneța sa“, (I. Corint. III. 8.) vedeți și aceea că „holdele sînt albe spre seceriș acum. Și cela ce seceră plată iea, și adună röda în viața vecinică; că și cel ce samenă să se bucore și cel ce seceră. Că întru această este cuvîntul adevărat, că altul este cel ce samenă, și altul cel ce seceră.“ (S. Ioan IV. 35—37.)

Darul curesc să se reverse cu prisosință peste töte stăruințele Preaveneratului Capitlu,

mai cu samă și peste cele îndreptate spre a revêrsa lumina cunoștinței adevărului, și spre reforma moravurilor și conservarea disciplinei în cler și în popor, că pe cum prin cuvântul marelui înțelept din S. Evanghelie de azi cetățenii din Sichar au ajuns la cunoștința Mântuitorului, așa prin lucrul nostru ajutat de binecuvântare cerescă, să putem conserva pe credincioșii noștri întru cunoștința credinței Mântuitorului, și prin paza preceptelor lui a-l feri de toate relele și a-l povățui la mântuire cu intercesiunea Preacuratei Domnei Nostre de Dumnezeu Născătoare și pururea Vergurei Maria și ale tuturor Sfinților. Amin.

La sfârșit întreg publicul împreună cu corul erump în strigăte de „trăiescă“ și „la mulți ani“.

Noul canonic din locul destinat, răspunde alocuțiunii Mitropolitului cu următoarea cuvântare:

Escelentissime Domnule Archiepiscop și Mitropolit! Preagrațios al Nostru Părinte!

La propunerea Escelenței Vostre, la recomandarea Înalțului Guvern, Maestatea Sa Sacratismă s'a îndurat preagrațios a mă denui pe mine canonic de fundațiune regească, în stalul devenit vacant, prin mutarea la celea eterne a fostului când va Elie Vlăsa.

Escelența Vostă V'afi îndurat preagrațios a îndeplini actul solemn al introducerii mele în acest stal. — Un atare eveniment, ca și cel de azi stărnesc în inimă deosebite simțăminte. — Între deosebitele simțăminte, de cari e pătrunsă inima mea cu ocaziunea instalării mele solemne de canonic al acestei venerabile biserici catedrale, cel mai puternic și cel mai vehement este fără îndoieală simțămîntul de mulțumită.

Ocupând dar acest stal după un restimp aproape de trei decenii, după această lungă postată și grea, plinită pe o carieră, ce să zice a fi ingrată, dacă energia nu mi s'a chilăvit de tot, am să dau mulțumită întâiu și de aci în colo zilnic Provedinței divine, a cărei căi sînt nepătrunse!

Îndemnat de acest simțămînt, cu supunere fiescă aduc astăzi tributul celei mai profunde mulțumite, carea nu are să o ștergă din peptul meu nici ferul, nici focul și nici dintele consumător al timpului, — Maestății Sale gloriosului Împărat și Regele nostru apostolic Francisc Iosif I pentru grația arătată față de mine, întărindu-mă de canonic, nrându-i din adîncul inimii mele, că Atotputernicul Dumnezeu, împăratul împăraților și regele regilor, să-l țină la mulți ani spre binele și fericirea poporilor de sub augustul său sceptru.

Îndemnat de acest simțămînt aduc astăzi tributul celei mai adânci mulțumite Înalțului Guvern regesc Unguresc al Maestății Sale, pentru bunăvoința arătată față de mine, recomandându-mă spre întărire.

Îndemnat de acest simțămînt, aduc astăzi cu supunere adevărat fiescă tributul celei mai sincere mulțumite Escelenței Vostre, pentru favorul arătat față de mine, punându-mă, în conțelegere cu Preavenerații membrii capitulari, în candidațiunea ternariă, — pe cum și pentru osteneala pusă astăzi întru introducerea mea, urându-vă din adîncul inimii mele, ca Provedința divină să vă lungescă viața, să vă țină la mulți ani, cu sănătate deplină, pentru ca să puteți sêrba și iubileul

de 50 de ani al Episcopatului și să puteți conduce naia bisericii noastre la limanul, la portul dorit. — Promit cu această ocaziune, că nu voi crucea nimic, numai și numai să pot satisface datorințelor împreunate cu noul stat, ce cu ajutorul lui Dumnezeu îl încep astăzi, făcându-mă un sincer, dar sincer și neobosit consilier al Escelenței Vostre și prin această vrednic de grația părintescă manifestată față de mine.

Și acum fie-mi permis a reaminti că sarcina de profesor forte mult mi-a ușurat-o iubirea reverențială și recunoștința cu carea am fost întâmpinat în tot de una din partea elevilor mei. Sute și miș trebuie să fie numărul lor, pe cari nu a rare ori necăjit în sufletul meu, dar tot de una cu bună inimă, m'am năzuit a-l lumina și îndrepta la calea mântuirii, prin alăptarea cu virtuțile creștine, prin formarea de caractere ferme, atât de necesare în lumea această nestatornică. Li-am arătat micuța viorică, de la carea au însușit modestia, umilinta; i-am condus la ghiocel, la jacinț, la crinul alb, cari nu sufer pete și a căror alb strălucitor, gingaș le-a înduplecat inima la inocință; — ér intuițiunea stejăru-lui, goronului, i-a aplicat a-și păstra cu scumpătate, cu tărie, virtuțile cășcigate și ast fel a duce în viața practică caractere ferme. —

La intuițiunea crinului focos, fragedul elev a sorbit din splendoria coloarei aceluia, curajul de a-și apăra chiar cu sângele virtutea credinței, la vederea verdeții semper-virente a bradului nobil, i-s'au dat forțe în virtutea speranței și peste tot frumșeta naturii, cunoșcerea arcanelor ei l'a acumulat cu virtutea iubirii către Atotputernicul Creator.

Am dat povețe propunând și filologia modernă, cari urmărindu-le, vor să folosescă mult iubitei noastre patrie.

Mai de parte mă simț înemnat a aminti și împrejurarea, că avînd fericirea de a propune într'un șir de ani economia rurală clerului nostru tiner; — acestia prin interesul dovedit față de povețele date, mi-a cauzat multă desfătare în profesura mea.

Pe terenul educațiunii scopul meu, ca al unui educător în școlile humaniôre, a fost: a nobilita simțămîntul, pentru că mult adevăr zace în zicerea: „Nobletă obligă.“ — Togmai pentru că seclul nostru este turtit sub povara materialismului, individul crescut la humaniôre, trebuie să aibă simț nobil, să fie idealist, pentru ca să nu succumbe sub povara amintită, — și apoi lui totuși îi va rămăne un ce, ce-l va îndemna la o viață laborioasă și prin urmare nu va pute fi nefericit!

Peste tot m'am nisuit a nu ascunde talentul, ce mi s'a dat; — dar știu bine, că al lui Dumnezeu este darul, nu din fapte, ca să nu să laude cine va.

În fine mă adresez către Prea Venerații membrii capitulari, Reverendisimii Domni Canonici! — Vă mulțumesc pentru bunăvoința arătată față de mine, mă recomand și mai de parte bunăvoinței și dragostei frățesci, — Vă asecur, că din toate puterile mele mă voi năzui a mă face demn de această bunăvoință și dragoste frățescă, dorindu-Vă ani îndelungați și fericiti!

Cu acestea urând tuturor, cari astăzi au participat la instalarea mea, viață inde-

lungată, sănătate, îndestulare și fericire, închei cuvîntarea mea. —

După aceste în mijlocul ovațiunilor credincioșilor, a cântării corului, preotimea și Arhiepiscopul intră în Altar, și se începe sta liturgie celebrată de membrii Veneratului Capitlu.

Raportor.

NOUTĂȚI.

Din diecesa de Lugoj. Prea Onor. *Niculae Nestor*, până acuma administrator al oficiului vicarial din Hațeg a fost numit definitiv de vicar foraneu al districtului Hațeg. — Felicitările noastre! — On. *Avram Socaciă*, a fost numit paroh în Iancuhida, tract. protop. Torontal.

Promovări. *Ioan Rațiu*, profesor la preparandia din Blaș, depunând cu deplin succes esamenul din limba română la universitatea din Cluș. a fost promovat azi în 26. de doctor în filosofie. — *Iustin Pop*, jurist absolut. fiul protopopului nostru din Luna, a fost promovat tot atunci de doctor în drepturi. — Trimitem sincerile noastre felicitări tinerilor doctori!

În memoria Mitrop. Ioan Vancea. Elevii din seminariul junimeii studioase gr. cat. de la gimnasiul din loc. au aranjat Duminecă după st. liturgie o ședință festivă în memoria Mitrop. Vancea. Intemeiatorul aceluia Internat. Sala unde s'a ținut această ședință era frumos împodobită cu verdeț. În fund era bustul fericitului Mitropolit în mijlocul unui grup de flori. La ședință au luat parte o mulțime de public în frunte cu Escel. Sa Mitrop. Victor. Prestațiunile tinerimeii în declamări, cântări, musică, au fost, nu se pôte mai bine. Luni, ziua Sf. Evang. Ioan, o liturgie festivă s'a ținut în memoria aceluiași mitropolit, la Capela Internatului de fetețe, fundat asemenea de acest mare arhiepiscop.

O scriere românească apretiată în Germania. În nr. 2 din „Literaturblatt für germanische und romanische Philologie“, ce apare în Lipsca, și e pusă sub conducerea prof. de universitate Dr Behagel, de la Giessen și Dr Neumann, de la Heidelberg, a apărut o recenziune favorabilă asupra tezei de doctorat a dlui Dr Elie Dăianu „Vocalis nasală a român nyelven.“ Felicităm pe dl Dr Dăianu de această onoare, de a fi apretiat în o revistă de specialitate germană!

Federațiunea internațională de studenți „Corda Fratres“, direcțiunea Secției Române. Avînd în vedere apropierea vacanțelor, toți acei stimați domni, cari au primit apeluri pentru „Corda Fratres“, sînt rugați respectuos a răspunde până în primele zile din Iunie st. n. Viena 11 Maiu n. 1900. *Lucian Bolcaș.*

Scolastic. Despărț. Pogăceana al reun. înv. archid. își va ține adunarea generală la 30 Maiu în Săcalul de câmpie.

Avis. On. *Niculae Suru*, preotul nostru din Secuieș, pe baza concesiunii ministeriale, și-a schimbat numele în *Marincașiu*, despre ce se avisază cetitorii noștri.

La loteria pentru Casa națională se va face sorțirea la 31 Maiu st. n. Losuri se capătă la biroul Asoțiatiunii în Sibiu și eventual încă la câte va bănci și librării românesce. Un los, cu care se pôte câștiga câștigul principal de pildă, în valoare de 10.000 corone, costă numai 1 coronă.

Necrolog. † *Vasilie Hossu*, preot în Schiop, distr. Indol, a repausat la 15 Maiu n. în etate de 73 ani în al 47 an al preoției.

† *Isidor Barbu*, preot în Blășel, distr. Mediaș, a repausat la 22 crt. în al 52 an al etății și 25. al preoției.

Fie-le țărîna ușoră!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfintului Augustin.

— Schiță istorică-culturală —

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

II.

(Continuare.)

Nedumerită, și cu tot dreptul, de datorită, ce trebuia să iae asupra sa își îndreptă ochii către ceriul și temându-se, că nu va avea destulă lumină și iubire pentru o atare întreprindere. Incepu, a-și dedica copilul cu totă intimitatea și încrederea lui Dumnezeu. „Sfinta Monica“ — zice S. Francisc de Sales, — „încă purtându-l în pânțele pe marele Augustin, îl dedică mai de multe ori religiei creștine, în serviciul mării lui Dumnezeu, ceea ce însuși Augustin ne adeverese, zicând, că el încă în pânțele mamei sale gustă sarea cea bună a lui Dumnezeu“.¹⁾ Cuvintele pătrundătoare: „ab utero matris meae“, „din sinul mamei mele“, mai pe fie care pagină a „Mărturisirilor“ sale obvin. Dacă Augustin învătă a iubi pe Domnul Nostru Isus Christos, dacă avu la inimă o cordă, care tot de una suna pentru Dumnezeu și dreptate; dacă în mijlocul rățacirilor sale, el află acele schintel ale omeniei, cari nu se pot stinge; dacă lui i-a fost în natură grôză de tot, ce e dejositoriu, van și trecătoriu: — tôte, tôte din sinul mamei sale — „ab utero matris meae“ — și le-a însușit, pe cum mereu amintese, ca și când ar fi vrut să ne spună, cât de frumoșe, sublime, sfinte și înalte cugete și simțeminte avu maică-sa în decursul acelor 9 luni, cât l'a purtat în sin.

De abia născut, Monica dispuse să-l ducă la biserică, ca să fie înscris în numărul catecumenilor, adecă a acelor, cari așteptau botezul; pentru că pe timpul acela nu era datină a boteza în dată după nascere, pe cum ne spun istoricii: Constantin, Theodosiu, sf. Ambrosiu, sf. Martin, sf. Eusebiu și alții.

Și înainte de ce Isus Christos ar fi luat în posesiune deplină această biserică, carea după ce fu petată pe un moment, mai târziu deveui așa de frumoșă — îi însemnă fruntea cu semnul credinței, îi puseră sare pe acele buze, cari aveau să fie tălcuitoare atât de sublime ale credinței.²⁾

Nu se puté crede, că o atare mamă să-și nutrească fiul cu lapte străin. Ea s'ar fi temut, că o influință necunoscută, ordinară, pôte chiar păcătoșă, ar împedeca cursul lucrării sale, ale cărei grătăți și de alt fel le cunoșcea. — Tinu dară pe Augustin la sinul său nenetat; acolo gustă el, cea ce atât de frumos numesce „mângăierile laptelui matern.“ — Cu laptele acesta de o dată i-a dat ea să sugă numele și iubirea lui Isus, și ast fel el, carele deja în pânțele mamei sale primise o impresiune atât de adâncă a credinței, s'a împărțășit și de binecuvântarea, de a primi deja între bucuriile lăganului și o a doua impresiune, nu mai puțin taĭnică, dar mai profundă, ca cea dintâii.

Fericit e pruncuțul născut ast fel de o dată, și pentru viața pămîntescă și pentru

cea cerescă, și carele, venind pe acesta lume, din ochii mamei sale pôte ceti credința, castitatea, onestitatea și virtutea.

Acastă primă fericire a prunciei sale Augustin o descrie în câte va cuvinte pline de farmec: „De unde am venit, o Dumnezeu, la această viață muritoare sau mai bine la această morțe vie? Nu știu! Ceea ce știu, e, că venind la această viață am fost primit în brațele frăgeșimei Tale, pe cum îmi spuneau tata și mama, sub a cărei inimă am odihnit cât va timp.“

După aceste cuvinte gingașe el continuă ast fel: „Primit-am și un alt dar: darul de a gusta *dulcetta laptelui mamei*. Binecuvântat se fii, Dômnne, Dumnezeu meu, pentru că nu ea-și umplea sinul, ci Tu îmi dăruiai prin ea acel nutremânt. Tu mă făceai să-l doresc în măsura, de care aveam lipsă. Tu făceai pe mama să mi-l dea. Iubirea o îndemna să-mi dea fără a mai măsura, ceea ce primia de la Tine fără măsură și printr'o lege minunată, fericindu-mă pe mine și ea se simția fericită. Din acel lapte, pe care eu îl sugeam cu atâta plăcere, inima mea și mai fericită sugea cu iubire numele lui Isus Christos. Aceste le-am învățat mai apoi: Pentru că atunci, nemulțămitoriul de mine, ce sciam? Sciam sugé și gusta ce e bun; sciam plânge, când îmi era rău. Alt ceva nimic.“¹⁾

Orî și cât de delicate au fost aceste prime îngrijiri ale Monicei erau totuși numai începutul acelor lucrări mari, la cari se simția chemată de Dumnezeu.

Ceea ce era mai de lipsă, era formarea conștiinței lui Augustin. Se apropia ôra, când Augustin în loc de a asculta de învățăturile mamei, se lua deja după esemplul tatălui său, când smuls de la sinul mamei sale se învîrtia printr'o societate cu totul stricată și foarte stricăciosă, din care de sigur n'ar scăpa întreg, sănătos, de cât dacă ar avea o conștiință bine întărită.

Monica, pentru ca să-și ajungă acest scop: dezvoltarea conștiinței fiului său n-încetă și esplica fundamentele mărețe ale credinței, și-l arăta lumina vie și splendidă a Evangheliei lui Christos. Printre aceste lumini vii și strălucite mai ales una voia se i-o dea, ca și o comoră primită de la strămoși: desprețuirea celor pămîntesci, disgustul de ceea, ce e mărginit, peritoriu, trecătoriu.

În continuu îi arăta cerul și se încerca a săpa în acest micuț suflet acea afundime mare, pe care nimic nu o mai pôte umple. Scim, că i-a succes. Aceea blândetă a inimei, care îl scutesce de pasiuni, dorul lui neliniștit, profund și melancolic, atât de pătrundătoriu, ba și din punct de vedere omenesc, o frumoșă trăsătură a sufletului lui: acel ôtat sublim: „Pentru tine ne-ai creat Dômnne și neodihnită e inima noastră, până ce nu va repausa întru Tine.“ — tôte acestea Augustin de pe buzele și din învățăturile prime ale mamei sale le-a învățat.

La acesta descoperire în fie care zi renouă, care ave să introducă profundime în sufletul fiului său, Monica mai adause una, care ave să reverse iubire în inima lui.

Nu înceta a-i vorbi despre iubirea lui Dumnezeu, despre Ieslea, în care se născu făcându-se sêrac și sclav pentru noi; îi vorbea despre crucea, pe care s'a ridicat vîrsându-și sângele pentru noi, pentru ca să ne arete deplina sa iubire.²⁾ Să ne închipuim numai cum puté decurge o atare învățătură de pe buzele inspirate ale unei sfinte, într'o inimă așa fragedă și iubitoare, ca alui Augustin! Și într'adevăr pătrundătoare

fu impresiunea, așa în cât Augustin nici între rătăcirile și pasiunile tinereței sale nu putu ulța figura strălucită și mișcătoare a Mântuitorului Nostru, „care din umilință se pogori la superbia noastră.“ — Vom vedé cum depune din mână și cea mai frumoșă carte, disgutat, că nu află numele lui Isus în ea.

Pentru formarea conștiinței fiului său, Monica se încerca a-i însufla tot o dată și grôza de păcat și ura față de tot, ce în-gresce și dejosese sufletul.

Și cu abnegațiunea acelor mame, cari și cu umilirea propriă sint gata ași scuti pruncii, ea-și mărturisii lui și greșelele sale. Îi spuse pe larg — de la el scim și noi — despre pericolul, în care ajunsese Monica în copilărie; despre pivnița, în care se ducea, despre cupa, ce și-o atinse de buze, despre imputarea, ce i-o făcuse servitorea, despre numele de batjocură, ce îl aruncase în față, în fine despre tôte împlirea aceea dejositoare; simțindu-se fericită, că prin aceasta puté nobilita conștiința fiului său, însuflându-i témă și de pericolele cele mai mici, și grôză și de greșelele cele mai ușore.

Așa cultiva Monica mereu sufletul lui Augustin ținându-l pe genunchi, povestind cu el, și spunându-i pe rând, după cum i-se dădea ocaziune, despre deșertăciunea lucrurilor pămîntesci, despre iubirea nemărginită a lui Dumnezeu; despre urciunea și grôza păcatului. În urma urmelor reuși a-i sădi în inimă aceea conștiință, de care Augustin nu se mai desbrăca, pe care el se încerca, ce-l drept, a o înăbuși, ca să fie cel puțin liniștit, dacă nu puté fi fericit, dar în zădar, pentru că vócea ei îl urmăria pretutindea, el o purta cu sine, pe cum cerbul rânit își pôrtă în coste săgéta sângerôșă. Ea îi muștra neîncetat până în ziua, când iavins și pocăit se reîntorce la Dumnezeu lăganului său și al mamei sale și-i cere éra-și pacea, curățenia și bucuria, adecă demnitatea sufletului său.

O trăsătură din prima copilărie alui Augustin ne arată din destul, cât de afund sădi Monica credința și pietatea în sufletul fiului său, de și tatăl lui era necredincios; și cât de grea și delicată fu condițiunea Monicei pe lângă tôte prudenta și tactul ei fin.

Trebne să cităm câte va șire din „Mărturisiri“, ca să ne facem o iconă despre acesta:

„Când o dată, ca copil, mă cuprinse așa o durere de stomac, în cât era mai pe aci se mor, Tu ai văduț, Dumnezeu meu, căci și atunci erai pazitorul meu, cu ce dor al sufletului și cu credință am cerut botezul Christosului Tău, a Domnului și Dumnezeului meu de la pietatea mamei mele și a tuturor, de la biserică Ta.“¹⁾

Éta copilul abia de 7—8 ani, mai mort de durerile îngrozitoare, el nu se cugetă de cât numai la Dumnezeu, la suflet și fericirea eternă.

Mamă-sa e pôte și mai admirabilă „Mama mea.“ zice Augustin, „s'a cutremurat până în adêncul inimei sale.“ Și pentru ce? Se temea dóră, să nu-și piérdă fiul? Fără îndoieșă, căci ea era mamă: „dar Tu știu, o Dumnezeu meu. — continuă Augustin — că ea cu mai mult dor și cu mai multă iubire voia să mă nască pentru ceriul — de cum m'a născut pentru lumea acesta. Inima ei curată se grăbia să mă renască ôre-și cum câștigându-mi botezul vieții de veci. Ea alerga neliniștită, fugia în colo și în cöce și cu strigăte cerea să mă boteze, ca să mă curățesc de păcate și să Te mărturisesc pe Tine, o Iesule, Mântuitorul meu!“²⁾

¹⁾ Introduction à la vie devote. III. r. 38. f.²⁾ Confess. lib. I. c. 6.¹⁾ Confess. lib. I. c. 6. lib. III. c. 4.²⁾ Confess. lib. I. c. 11.¹⁾ Confess. lib. I. c. 11.²⁾ Tot acolo.

Vedând această credință vie în inima mamei și a fiului, trebuie să ne uimescă, ce ne spune Augustin mai în colo: „Într'aceste durerile trecură, pericolul dispăru, nime nu gândia mai mult la botez.“ Și într'adevăr Augustin numai după 20 ani s'a botezat. Cu tot dreptul ne-am pute mira de această purtare, dacă pe lângă toate retăcirile fine și discrete ale lui Augustin, care se ferece a numi pe tatăl său, ca să nu-l blameze — nu am observa aci mâna lui Patriciu. Până când Augustin era în pericol, Patriciu lăsa pe Monica să facă ce vrea. El era foarte nepăsătoriu în suflet față de lucrurile religioase, dar se o spunem, era mult mai generos și mai de onoare, ca să nu vateme chiar pe marginea mormintului libertatea conștiinței fiului său, și să nu mai mărescă durerea Monicei că-și perde ficiorul, prin durerea de mi de ori mai amară ca să-l vadă espus a-și perde mântuirea de vecl.

De abia trecu înse pericolul și indiferentul păgân reapăru în Patriciu, și-și exprimă voința, ca botezul să se amâne pe mai târziu. ¹⁾

Monica nu mai stărui; scia bine, că față cu Patriciu n'are la ce mai stărui, și fiind că și biserica admitea această datină, neputând face nici ea alt cum, tăcu cu supunere.

(Va urma.)

Lumina în cultul dumnezeesc.

(Continuare.)

Concedem, că canoanele bisericii noastre nu se declară cu privire la materia, cu care să se nutrească luminile folosite în cultul dumnezeesc. Singurele canoane, carele tractează despre lucrul acesta, sînt can. 2 și 3 din canoanele, cele ce se numesc apostolice. Ele ne spun: „Să nu se dea voe a aduce ore ce la altariu a fără de unt de lemn pe sama sfintei candite.“ „Să nu se dea voe a aduce ore ce la altariu a fără de unt de lemn pe sama luminilor și de tēmăie pe vremea sfintei jertfe.“ Ne mai spune și can. 65 următoarele: „Cel ce fură cēra ori untul de lemn al bisericii, să se escomunice, și a fără de aceea să solvēcă de ciuci ori atăta.“ Înse lipsa acesta de canoane nu are să ne turbure de loc. În biserica lui Christos dreptul întemeiat pe obiceiul rațional a avut adecă în tot de una tot aceea-și putere obligătoare ca și dreptul cel întemeiat pe canoane. Eră din cele ce am spus până acuma, am putut, să ne convingem, că în vécurile sfintilor Părinți biserica spre nutrirea luminii, ce o folosise în cultul dumnezeesc s'a servit atât în rēsărit, cât și în apus în tot de una numai de cēra și de unt de lemn. Fōrte instructive sînt în privința acesta, cele ce s'aū propus sacrei Congregațiunii a Riturilor, și cele ce a hotărît apoi aceea-și Congregațiune. Adevērat că acestea se referesc la biserica apusană; înse ele se întemeiază pe obiceiul tradițional al bisericii întregi așa, că noi nici de cum nu putem, să zicem, că ele nu ne-ar privi și pe noi, adevērat că nu ca o lege, dară totuși ca o reamintire și esplicare a obiceiului aceluia tradițional. Eră dară cele esențiale din propunerile și hotărîrile acelea:

¹⁾ „Cuprins de o durere mare de stomac, îndemnându-l mamă-sa să se boteze, tatăl său s'a împotrivit și botezul fu amănat.“ În „*Breviarium sec. rit. almae Eccae. Arosiensis. In festo Sti Aug. II. Lectio ad Mat. I. vol. in 12 fără dat. Aprobarea pōrtă datul de 1504.*“ În multe locuri se află urma acestei tradițiuni.

„— Acum de câți va ani se gătesc nisce luminii, cari la înfățișare sēmēnă fōrte tare cu cele gătite din cēra. A urmat deci, că unii s'aū indoit fōrte, dacă este iertat a folosi luminile acelea în cultul dumnezeesc și în funcțiunile bisericesci în locul acelor, de cari biserica s'a folosit de la începutul său și până acuma.“ Propunerea însă apoi câte va dovedi de acestea, er apoi continuă:

„Eră din documentele acestea se vede limpede, că întrebarea acesta întregă se reduce la aceea, că ore felul acesta nou de făclii să se sufere, ori dōră mai virtos să se oprēcă. — Mi-se pare, că-mi caută, să permit ore cari lucruri, pentru ca întrebarea însă-și să se înțelgă bine. Și a nume mai întâiu are, să se cerceteze, care e materia aceea a lor, din care se gătesc. Le este cunoscut tuturor, că luminile acelea, despre cari e vorba,“ adecă luminile de stearină, „se gătesc din unsore de boū ori de berbece ori de alte animale. — Luminile gătite după invenția cea nouă constă din unsore de animale, carea dacă nu ar fi curățită de ulei, ar fi seū. — Mi-se pare, că aū, să se discuteze următoarele dubii:

„I. Dacă a fără de amintitele funcțiunii bisericesci în cele alalte se pōte suferi folosirea luminilor celor nouē?

„II. Dacă și ce are, să se rēspondă arhiepiscopului de Calocca, episcopului de Marseille și altora, cari aū întreat această s. Congregațiune?

„III. Întru cât la I. negativ: Ore fi va de folos, să se publice un decret general de oprire?

„Votul prim. — Din istoria bisericescă scim, că biserica în tot de una s'a păzit de înorți chiar și în lucrurile acelea, cari privesc disciplina și riturile cele sfinte, pentru ca să păzēcă întregi și nevătēmate tradițiile Părinților și înaintașilor. Ași pute, să mă provoc la multe exemple, dară ca să nu lungesc vorba, mă restrîng la un lucru, care — sēmēnă fōrte mult cu lucrul, despre care tractăm. Sciți cu toții, — că mai înainte de acesta cu câți va ani s'a vîrit în Roma și pe airia obiceiul ori mai bine abuzul, ca în uneltele cele sfinte atât pe sama preoților celor ce slujesc, cât și pe sama altarelor — să se folosēcă pānză de bumbac în locul celei de in.“ Se reproduc apoi, cele ce în privința acesta a hotărît. s. Congregațiune a riturilor în 15 Maiū 1819 și a întarit Piu VII, și a nume: „Spre a desrădăcina abuzul acesta, pe care unii se silesc a-l împodobi cu numele de obicei, și-aū îndreptat silințele sale Eminentissimi și Reverendissimi Părinți Cardinali puși spre a păzi riturile sacre; îngrijii fiind deci, ca ceea ce până în apoi la începuturile bisericii s'a observat în hainele și uneltele cele sfinte pentru însemnările reale și mistice, aceea să se sustină, să se restituēcă și în viitoriu să se păzēcă întru tōte, aū declarat și aū decretat, că de la usul cel vechiu să nu se facă abatere cu nici un pretext și motiv, și acele-și haie și unelte sacre să se gătēcă din in ori din cânepă, eră nu din vre-o altă materie, chiar și dacă ea în privința frumsetei, albeței și tăriei ar fi asemenea cu inul ori cu cânepa ori le-ar întrece chiar.

„Din decretul acesta se vede destul de bine, care a fost cauza, pentru care în hainele și uneltele sacre s'a oprit folosirea

bumbacului în locul pānzei țesute din in ori din cânepă, adecă aceea, că obiceiul acesta s'a introdus deja întru începuturile bisericii, pe cum și aceea, că el se întemeiază pe însemnări reale și mistice. Stând o dată lucrul acesta voiu, să cerc, dacă acela-și lucru are, să se zică și despre făcliile gătite din cēra. Cu privire la vechimea obiceiului să aūdim pe eruditul Baroniū, care la anul 58 dovedesce, că Îndei se obicinuieră a aprinde candile nu numai spre a imprăștia întunerecul nopții și spre a da espresie veseliei, ci și spre a espriima venerațiunea, și că obiceiul acesta a trecut apoi de la Îudei în biserica lui Christos. Și cu tōte că creștinii cei dintăiu pōte că folosiseră numai candile de unt de lemn, folosirea făcliilor de cēra totuși e fōrte vechiu în tocmă ca și instituția acoliților, slujba cărora a fost, să pōrte făclii de cēra aprinse, pe cum bine dovedesce Baroniū. Și întru adevēr e lucru constatat, că obiceiul de a aprinde făclii de cēra era rēspondit atât în rēsărit cât și în apus deja pe vremea s. Ieronim.“ Urmēză apoi tot cam dovedile acelea istorice, la cari ne-am provocat și noi în cele de mai înainte.

„Ajungă acestea despre vechimea obiceiului de a aprinde făclii de cēra. Eră ce privesce însemnarea mistică, însemnările acelea simbolice, cari scriitorii bisericesci și cunoscătorii cei mai buni ai lucrurilor liturgice le găsesc în cēra, sînt așa de minunate, cât pricepem ușor, cele ce zice s. Petru Damiani: „Între cele ce păzesce biserica, unele la privirea cea dintăiu par a fi de rînd și făr de însemnătate; dară dacă se cercetěză în chip mai subtil, se află, că le spriginesce adevērul vre unei virtuți mari.“ ¹⁾ Întru adevēr Amalarius Fortunatus, carele a murit în anul 814, ne spune, că făcliile de cēra simbolisěză omenirea lui Christos: „Cēra însemnă omenirea lui Christos.“ ²⁾ Eră Fulbertus Carnotensis, carele a trăit în vēcul al XI-lea, în cuvîntarea rostită în sērbătōrea Curățirii Preacuratei Feciōre (Întimpinarea Domnului) zice: „Vom, să espunem pe scurt, fraților, care a fost începutul sērbătōrei Curățirii, carea o țineți astăzi, și ce însemnēză făcliile acestea de cēra, cari le aduceți voi, și cari cu lumina făcliei însemnēză dumnezeirea lui Christos, eră cu cēra trupul lui cel fecioresc, căci albina lucrătōrea cerii și a mierii se nasce fără de împreunare de bărbătuș și femeiuș.“ ³⁾ Eră Yvo Carnotensis, pe cum ne spune Benedict XIV, ⁴⁾ în cuvîntarea despre Curățirea Preacuratei Feciōre zice: „în ce chip a primit adecă cu mânia omenirea, dară a cunoscut maiestatea cea din lăuntru lui, carea cu lumina sa lumina întunerecul păgânătății noastre, așa fiesce care credincios, care în ziua acesta pōrtă cēra în mână, așa o pōrtă, cât să facă alusiune la trupul său propriu și în lumina făcliei să recunōscă lumina aceea, carea lumineză întunerecul aerului nostru. Mai adauge, că cēra, carea o pōrtă astăzi credincioșii în mână, este rodul albinei luat din flori bine miroșitōre: adecă al animalului fecioresc, sexul căruia, pe cum se cetesce, nici bărbătușii nu-l

¹⁾ Libro, qui inscribitur „Dominus vobiscum“ c. 17.

²⁾ De Eccles. Off. l. I. c. 18.

³⁾ Bibl. Patr. Lugd. T. 18. p. 97.

⁴⁾ De fest. B. V. M.

vatemă, nici feții nu-l frâng, și așa dară simbolul pruncului acelaia dumnezeesc, carele nici întru ieșirea sa nu a vătămât întregimea mamei." Tot asemenea scrie și Petrus de Natalibus episcopul Esquilin: „A treia pentru însemnarea mistică atât în cap cât și în membre. În cap lumina aprinsă însemnăză adecă pe Christos, căci în făclia de cêră sînt trei lucruri însemnând alte trei, cari au fost în Christos. Căci cêra, carea o gătesc albinile fără de amestecare, însemnăză trupul lui Christos cel născut din Feciôră fără de stricăciune, feștila ascunsă în cêră însemnăză sufletul cel preacurat ascuns în trup, êră flacăra sau lumina însemnăză dumnezeirea, pentru că Dumnezeu nostru e foc mistuitoriu. Êră în membre, pentru că prin acêsta ne învățăm, cum avem, să ne curățim înaintea lui Dumnezeu, ca adecă să avem credință adevărată, fapte bune și intenție dréptă.”¹⁾ Mai pe scurt exprimă Durandus acela-și lucru: „Căci potrivit însemnăză făclia de cêră pe Christos pentru cele trei, cari sînt într'însa; căci feștila însemnăză sufletul, cêra trupul și lumina dumnezeirea.”²⁾ — Acestea sînt întru adevăr simbole preafrumose, cari înse în făclia gătită din stearină ar dispăre de totului tot. În ce chip ar puté ôre, să se însemneze trupul cel fecioresc al lui Christos prin făcliile acelea, despre cari se scie, că sînt gătite din grăsimi de porc, de berbece ori de boă? — De aceea, dacă nu mă înșel, acele-și sînt motivele pentru păstrarea făcliilor de cêră, cari au fost și pentru păstrarea pânzei țesute din in, adecă folosirea străveche de la începuturile bisericii și însemnările mistice, cari motive nici de cum nu s'ar adevăra în făclii, dacă ele s'ar găti din stearină.

(Va urma.)

Concurse la premiile

Academiei.

A. Premiul pentru cărți publicate.

I. Marele premiul Năsturel-Herescu, de 12.000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1901 unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori ce natură, care se va judeca mai meritore printre cele publicate de la 1 Ianuarie 1897 până la 31 Octobrie 1900.

II. Premiul Statului Eliade-Rădulescu, de 5.000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1901 unei cărți scrise în limba română, cu conținut literar, care se va judeca mai meritore printre cele publicate de la 1 Novembre 1898 până la 31 Octobrie 1900.

III. Premiul Adamachi, de 5.000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1901 unei cărți scrise în limba română, cu cuprins moral de ori ce natură, care se va judeca mai meritore printre cele publicate de la 1 Novembre 1899 până la 31 Octobrie 1900.

IV. Premiul Statului Lazăr, de 5.000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1902 unei cărți scrise în limba română, cu conținut științific, care se va judeca mai meritore printre cele publicate de la 1 Novembre 1899 până la 31 Octobrie 1901.

¹⁾ L. III. cautal. Sanctor. c. 72.

²⁾ Ratio divin. off. L. 6. de bened. cereo.

V. Premiul Asociațiunii Craiovene pentru dezvoltarea învățămîntului public, de 1500 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903 celei mai bune cărți didactice în limba română dintre cele tipărite de la 1 Novembre 1898 până la 31 Octobrie 1902.

VI. Premiul Hagi-Vasile, de 5.000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 unei cărți scrise în limba română și publicate în timpul de la 1 Novembre 1899 până la 31 Octobrie 1905, ai cărei cuprins va fi: Istoria comerțului la Români, sau starea actuală a comerțului în România, sau studii asupra legislațiunii comerciale în în statul român, sau ori ce alte subiecte privitoare la comerțul român.

Termenul pentru concurs este până la 31 Octobrie 1900. resp. 1901. 2. și 5.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Scurta Istorie a lui Mihail Vitezul în amintirea celor sevărșite acum trei sute de ani de N. Iorga, prețul 1 leu.

Buna chiverniseală. Carte pentru toți întocmită după ideile lui Sam. Smiles de Teod. V. Păcățian. O broșură de 65 pag. format mic, costă 40 bani. În ea se dau prețioase povești despre muncă, sirguintă, chiverniseală ș. a. Se recomandă cu stăruință pentru bibliotecile populare, fiind scrisă în o limbă pricepută tuturor. Se află de vânzare la „Tipografia” în Sibiu.

Țiganiada sau Alexandria al țigănească, o prea frumoasă povestire în 12 părți, scrisă acum 100 ani de prea iscusitul Ioan Budai Deleanu, êr acum din nou scosă și pe înțeles întocmită de V. O. Editura Ciurcu. Brașov. 216 pag. prețul 90 bani.

Posta redacțiunii.

Clar. D. Dr. I. R. în L. Mulțumim pentru toate cele comunicate. Să ne mai scriți și pe viitor. Am dori din inimă, să primim scrisori din toate centrele dieceselor noastre, din totă provincia mitropolitană, pentru ca „Unirea” să fie aleva o oglindă a întregii noastre biserici unite. Ce bine ar fi când ne-ar înțelege, cât mai mulți!

On. A. M. în T. m. Credeți-ne, că ast fel de apăruri nu mai atunci să sens, dacă se pôte spera, că vor afla răsune cât de cât; alt cum rischază omul, de a fi judecat. De aceea scuză, că nu publicăm șirele Dtale.

Dlul D. S. în BP. Nu se pôte.

Rsm. T. B. în S. Fôia, de care întrebați apare regulat, dar e foarte rău sprijinită și suferă mult pentru neșolvirea abonamentelor. Învățătorii nostri strigă, că n'au fol de specialitate, și când apare câte una, nu le sprijinesc de loc. La tot cazul, acêsta numai onore nu le face.

De la Crasna. Am primit și achităm anul 1894 și 1895. Nu schimbăm diu ale înaintașilor; dar nu ne dați nici ultării, și amăsurați promisiunii așteptăm.

Săcalul de munte. Țagul mare. Primit și achitat anul 1897 și 1898.

Orăștie. Primit și achităm anul 1900.

Girold. Primit și achitat an. 1899. Vă rugăm și pentru cel de mai înainte.

Boufariul inferior. Primit și quietăm pentru ambele, anul 1896 și 1897.

I. Opr. Dobrița (România). Am primit în 3 April și acum. Sinteți achitat până la 1-a Iuliu 1900.

Breb. Primit și achităm an. 1892.

Ragla. Primit și achităm an. 1897.

Valea groșilor. Primit și achităm 1898 sem. 2-lea și 1900 sem. 1. De cele promise mulțumim. Comuna s'a schimbat.

Ciugușel. Primit și achitat anul 1899.

Cergdul mic. Sânt-Ioana. Orșova. Primit și achitat anul 1898 și 1899.

Galați. Sf. Sale P. D. P. Sintem în rënd. Am primit și achitat până la finea an. 1900.

Farnos. Cu părere de rău tipografia nu pôte.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

DAUERHAFT,
GERUCHLOS

Christoph-Lack
fără miros și se
uscă repentin.

FRANZ CHRISTOPH
F. C.
BERLIN

SOFORT
TROCKNEND

Christoph-Lack
fără miros și se
uscă repentin.

DER ECHTE

Christoph-Lack

IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

Cu veritabilul

Christoph-Lack se pot vâpsi (colora) padimentele caselor, fără de a se intrerumpe folosirea acestora, fiind că nu are mirosul cel neplăcut cum și uscarea târzie și scortșoasă, ce o au vâpselile și lacul de olei. A fără de acestea modul întrebunțării lui e de tot simplu, în cât îl pôte face fie cine. Podelele vâpsite se pot șterge cu cârpă udă, fără ca ele să își pèrdă ceva din lustru. — Se deosebesce: Christoph-lack colorat, brunet gălbui și mahagoni brun, carele ca și vâpsela de olei acopere și tot o dată dă și lustru: pentru aceea se pôte folosi la tot felul de podele, vechi și nou. El acopere deplin tot felul de pete, vâpsitura anterioară șel.; și

Christoph-lack curat (necolorat), pentru podele și parchete nou, carele dă singur lustru. Mai ales pentru parchete și podine nou obduse deja cu vâpsela de olei. Acêsta dă numai lustru, deci nu astupă muștele de lemn.

1. Colli postal, cam 35 mtr. □ (2 chili mijlocii) costeză 5-90 cr. v. a.
În îto orașele, unde să află depozite, comandele directe se fac la aceste; probe de colorituri și prospecte gratis și franco. La cumpărări să se bage bine de samă la firmă și la marca fabricei, fiind că fabricatul acesta existent de la 1850, e imitat și falsificat în multe forme și ast fel se aduce în comerț, de o calitate de tot rea și necorespundătoare scopului.

Franz Christoph

aflătorul și singurul fabricant al Christoph-lackului veritabil.

Depozite în :

Blaș : la Ludovic Schuller
Aiud : „ I. Kindl
Sibiu : „ Franz Iohn Söhne.